

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani E Societate Iesv Medicvs Religiosvs De Animorvm Morbis Et Cvrationibvs

Scribanius, Carolus

Antverpiæ, 1618

III. Neglectus lectionis spiritualiu[m] libroru[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46194](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46194)

CAPVT III.

*Neglectus lectionis spiritualium
librorum.*

E Quibus hauriuntur arma tutelaria ad-
 uersus hostes, quorum robore oppri-
 muntur, medicaminaque in spiritualium
 morborum, priusquam animum obsede-
 rint, præcautionem; ubi obsederint, de-
 pulsionem: discimusque ex his non ma-
 gno negotio, quæ multorum sæpe anno-
 rum dubia non rarò pugna, & periculis
 non tantùm proximi, sed & immerfi, &
 obruti etiam malis didicerunt viri magni:
 ut quasi vno oculi iactu & morborum &
 medicamentorum, pugnarum & victoria-
 rum discamus genera. ita quod aliis sudo-
 ribus & sanguine stetit, nobis non magno
 labore parèmus. Idem hîc accidit, quod
 aurum per immensa terrarum marisque
 spatia, inter vitæ mortisque spem me-
 tumque quærenti; quod alteri extra peri-
 culorum terrores laborumque molestias
 vtrò defertur.

Et ferè videmus eos qui piorum libro-
 rum lectionem negligunt, ad minùs pro-
 batos decurrere, è quibus non rarò noci-

Q4 turas

turas flammam hauriunt: & iam ardet fornax, & iaculatur in propinquo flammam quorum antè pectus frigora & glacies confrinxerat.

Completur deinde homo totus vesaniis his ignibus, non multo post in alienum seculum erupturus; historiis etiam fallentibus & mentientibus, inaniumque litterarum scoria, vanissimarumque fabularum narrationibus. inde iam furit in tragœdia, amat in comœdia, liuet in satyra, ludit in epigrammate, adulatur in elegia, bellumque intonat in aliis, omnemque intus non raro faciem induit noui alicuius lupanaris. & ferè harum rerum curiosiores gentilitatem cum his imbibunt, & cum illa animæ mortem.

Hinc colloquia nascuntur parum religiosa, modesta, casta, sæculum & aulam redolentia, alienissima ab omni pietate: & totus homo procurrat in historias aut veteres, aut nuperas, in narrationes nihil nisi vanitatem loquentes; vt in exilium pulsam credas omnem sermocinationem religiosam. sequuntur liberiores cachinni, immoderati risus, gestus solutior, vox clamorior, diffunditurque vniuersus homo in sæculi mores. Contra quos piorum librorum frequentata lectio delectat, paria
etiam

etiam colloquia, & cogitationes delectat; ut in medijs etiam externarum rerum occupationibus, pijs cogitationibus pascantur, facileque ad illas in quacunque etiam secularium consuetudine descendant, utanturque pro re nata talibus magno solatio suo, magno aliorum fructu; monendis etiam, & ad optima quæque impellendis, copiosam in promptu suppellectilem habeant, qua & solentur mœrentes, reprimant effusos, erigant deiectos, deprimant arrogantes, animent timidos, refrenent audaces, mitigent iracundos, excitent languentes, recreent afflictos; medicamentis denique ad omnem spiritalem morbum curandum abundant. Neque enim deesse his remedia possunt, è tot præstantissimis spiritualium rerum officinis de prompta.

Sed neque deesse materia potest in omni serio, aut familiari colloquio, proximorum saluti aptata: semper enim ex ijs quæ a lectione reposuit assiduus spiritualium lector, ad manum habet plurima, quibus utatur, ac tanquam è locuplete penu depromat vina, magnorum antea torcularibus & calamis protrita.

Et ferè optimum quemque Deoque coniunctissimum piorum lectionibus delectari

Q5

lectari

lectari videmus; plusq; ex illis solidæ haurire voluptatis, quàm quotquot sæculo immersi ex omni conuiuiorum apparatus inaniumque lectionum & confabulationum serie: cùm & animi gaudia certiora, tutiora, puriora, potentiora omnibus corporis voluptatibus sint, possessoremque suum via recta ad felicem æternorū fruitionem ducant; corporis verò ad interitum, & miserandam pœnarum flammarumque perrennitatem.

Et experiuntur illi, qui studiis hisce capiuntur, tanta frequenter animorum solatia, tamque valida, vt præ his non deligant orbis imperia; contemnantque quidquid hîc magnum, tanquam verrucam terræ adnatam, tanquam folium aquilone raptum, tanquam puluerem vento agitatum, tanquam bullam concha excusam; rideantque magnorum omnium conatū in gloriam, in diademata & sceptrâ, in purpuram & opes momēto eripiendas, & vt plurimū ignibus præmiandas.

Discet deinde ex his libris lector morbos sæpe suos, quibus ignarus premebatur; simulque remedia discet; variarum etiam tentationum, & inimicarum fraudum circumuentiones, dolosafque hostilium insidiarum machinationes, vt cùm
dolos

dolos cognouerit, nouaculaſque ſpongia
tectas, effugere ſciat pericula, & immi-
nentia vitæ damna. totum denique ſei-
pſum, tanquã in ſpeculo intuetur, abdita-
rumque ſæpe ægritudinum intima depa-
ſcentia viſcera cauſas agnoſcit, mortem-
que è propinquo minitantem: de cuius
vicinitate, aliorum docetur exemplis, vi-
reſque roburque induit, prudentibus Scri-
ptorum conſiliis, tanquam clypeis, ferro
& vallo cinctus; variamque breui ſapien-
tiam colligit, cum è ſingulis quod pruden-
tiſſimum eſt haurit, ac tanquam in vnum
faſciculum compoſitum ſibi ac occurren-
tibus neceſſitatibus ſeponit, uſurus ubi res
ratioque poſtulauerit.

Iam cum in humanis animus ſibi non
ſufficiat, ſed à variis ferè profutura mutua-
ri cogatur, breuique ſcriptorum compen-
dio, multorum ſudoribus vti poſſit; facile
videmus quantis deſtituantur auxiliis, qui
aut aliorum, cum poſſint, meſſes colligere
negligunt, aut alienos labores contem-
nunt; nec horrea quidem ſua aperire di-
gnantur, aut torcularia mutare, alieno
autumno grauidanda, aut alieno pecore
ſtabula locupletanda.

Et ſanè ſtolidum videtur, quod ſine la-
bore poſſis, ingenti ſudore, nec raro non
pro-

profuturo, parare velle: quasi ingratae sunt opes, quae vltro obueniunt, ac, nisi sanguine sudoreque diu tingantur, displiceant. Docemur ab apibus, quae à variis propinanda mella sugunt, etiam à venenatis quibusdā floribus; vt mente captum non immeritò dicas, qui vltro oblatam ab aliis scientiam, rerumque prudentiam contemnit; tanquam si inglorium sit, alienis noctibus & lampadibus erudiri, & sapientiam discere.

Remedia.

Frequens prouocatio sui in amore librorum piorum, certumque in eorum lectione tempus diebus singulis seponere, quod nullis occupationibus elabi patiatur.

Examini etiam particularis circa hanc rem institutio.

Communicatio cum aliquo spiritali viro circa ea quae quis legit, & maxime cum Praefecto spiritus, aut illo non inferiore.

Pia quaedam curiositas in variorum lectione excitata, desideriumque varia cognoscendi. Prudenter Hieronymus: *Vnum illud tibi nata Deo, praeg, omnibus vnum prae-*

Ad Demetriadem.

campis

ans & repetens, iterumq; iterumq; monebo, ut
 animum tuum sacra lectionis amore occupes, nec
 in bona terra pectoris tui, sementem lolij au-
 narumq; suscipias. & alibi: Maximum ad iusti-
 tiam auxilium est, implere diuinis eloquiis ani-
 mum, & quod opere exequi cupias semper cor-
 de meditari. ibidem: Præcipua tibi cura sit, le-
 gem nosse diuinam, per quam possis quasi præ-
 sentia cernere exempla Sanctorum, & quid fa-
 ciendum sit, quid vitandum, illius consilio
 discere. Inuitat in hanc lectionem magnis
 nos sponsonibus Augustinus: Sunt quedam
 deliciae sanctæ in libris, sunt gaudia spiritalia ex
 diuinis eloquiis scrutatis & inuestigatis, ex
 dulcedine inuentionis, quam præcessit labor in-
 quisionis.

Ad Ce-
 lantiã.

In Psal.
 38.

CAPVT IV.

*Examini diurni neglectus, aut perfun-
 ctoria conscientie discussio.*

QVÆ res maiora secum damna trahit,
 quàm prima fronte cuiquam videatur:
 nam cum ex seria, & non perfunctoria
 sui discussione & mala retentantur, & ma-
 lorum causæ; perfacile est ad eorum re-
 media deuenire, secareque ad radicem,
 aut cum semine ipso euellere. quod in le-
 ui-